

SZÉCHÉNYI POHÁRKÖSZÖNTŐ

mondotta

SZEMERE MIKLÓS DE GENERE HUBA

1897. február 7-ikén a Nemzeti Casino diszlakomáján.

Tisztelt uraim!

A legjelesebbek is fáztak e billikom fölemelésétől a mai napon. Nem kívánták a nagy Széchényi emléket felköszönteni a jelen körülmények között. Így jutott a serleg az én szerény kezembe.

Széchényi Istvánról a politikusról, tisztelt uraim, szól a történelem, Széchényi Istvánról az íróról tanít az irodalom, hazafi lánglelkéről beszélnek alkotásai: a Tisza-szabályozás, a Vaskapu, a Lánchíd, Lóversenyügy, Akadémia. Élő monumentumai mind az alkotó genienek, a ki emberbarát volt és szerette hazáját.

Társadalmi alkotása a nagy férfiúnak a nemzeti Casino.

Szemei előtt lebegett a magyar társadalom művelt köreinek egyesítése. Ez sikerült is neki fényesen. Alapított egy oly egyesületet, a mely az egész magyar társadalomnak delejtűje lett.

Elöl járt a nemzeti Casino évtizedeken keresztül: »a hazafiság, a tisztesség, a jó izlés, a lovagiasság, a bon-ton« terén.

Szerencsés voltam még magam is személyesen ismerhetni a régi idők néhány fényes alakját a nagyokból: mint Károlyi Györgyöt, Almásy Györgyöt, Mikes Jánost. És bátran kimondom, hogy ma senkinek az a tekintélye társadalmi kérdésekben messziről sincs, mint a milyen a nevezett uraknak volt. Tisztelte őket mindenki, és meghajlott előttük minden emberfia.

A régibb nemzedékekbe be volt oltva tisztelni a kort. E mellett meg volt az élem, hév, áldozatkészség, merészség.

Ki adná ma oda közczélra egy évi jövedelmét, mint tette Széchényi István? Vagy ha tenné, könnyen úgy járna, mint egy, Ázsiát nagy költséggel és fáradsággal kutató igen tisztelt tagtársunk, a kiról gyakran hallottam mondogatni, hogy »hiú és bolond«.

Vagy ki megy ma át lóháton a zajló Duna jegén, mint Sándor Móríc? Vagy ki fog ma késsel kezében mérkőzni a vadkannal római gladiátorként? a mint Nagy-Károlyban tette a nagy Wesselényi, a mi Széchényink legjobb barátja.

Azokban a generációkban, tisztelt uraim, megvolt a »Virtus«! Tiszta volt az agy, lelkes volt a szív és aczélosak az izmok!

Ős terméskőből építhetett Széchényi István; ha ma akar építeni valaki, annak az új Széchényinek a mai nemzedékben jó, ha vályog lesz a rendelkezésére!

Mig a nagy Széchényi egyéb alkotásai áldásos nemzeti intézményekké fejlődtek, azalatt kedvencz gyermeke, a nemzeti Casino, társadalmi tekintélyében nem növekedett.

Okát ennek nemcsak abban keresem, tisztelt uraim, mert tulsokat beszélünk és keveset teszünk, hogy úgy mondjam »szóbajnokok« vagyunk; de mert tekintélye nálunk ma alig van már valaminek.

Bizonyos társadalmi nihilismus felé evezünk, a melynek nem távoli partján kékleni látom a mottót hogy: »Magyar-

országban a tisztességes embernek túlnagy handicap teherrel kell lefutni az életpályát».

Nem jutalmazzuk illően az erényt és nem büntetjük kellően a rosszat.

Arról, hogy egy közönséges szegény halandónak a mindennapi életben alig fizeti ki magát a tisztesség, nem is szóllok. Büntető-törvénykönyvünk *lax* és börtöneink casinók. A humanismus örve alatt úgy vannak berendezve, hogy gyakran kényelmesebben él nálunk egy fegyencz, mint sok becsületes munkaszerető honpolgár.

De a társadalom magasabb rétegeiben is büntetlenül tehetünk bátran a mit akarunk, csak mondjuk rá »politika«. E bűvös szócska fed mindent. »*Le sang des rois ne souille pas*« mondták kétszáz év előtt vigan a nemes francziák. A mi ott a »sang des rois« volt, az nálunk ma: »a politika«.

Ne féljenek, tisztelt uraim, nem megyek bele az exigenciák tudományának fejtegetésébe. Nem térek be ebbe a csárdába, a hol nálunk néha a szentekből is »demie viergek« lesznek! Hogy pedig gyarló emberek mit művelnek olykor sub titulo politika ebben a magas vigadóban, arról hallgatást parancsol nekem az ildomosság.

Főlemelem hát, tisztelt uraim, a billikomot és nem reszket kezemben, szilárdan tartom, midőn »arról a férfiuról emlékezem, kinek fejét dicsfény koronázza, beragyogva homlokát, mint viruló napfény a havas bérczékét«.

Hidegen hagyja a dicsfény a mai nemzedéket, de lesz idő, a mikor az utódok szívét hevíteni fogja. És akkoron elmondhatjuk: »Magyarország nem volt, hanem lesz! Az ő dicsó emléke pedig felviruland százados álma felett«.

Erre üritem a kupát és egy jobb jövőre! mert nem boldog a Magyar.

